

PROJECTE JARDÍ CULTURAL I SOSTENIBLE

ANTIGA PARTIDA AGRÍCOLA LES SORTS DE LA MAR DE DÉNIA

PRIMERA FASE



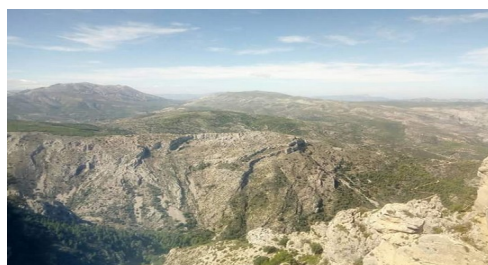
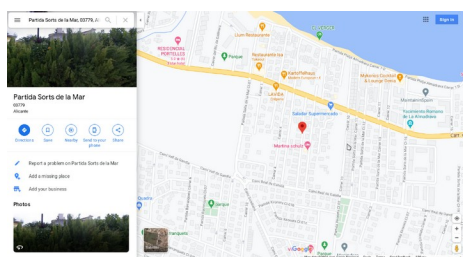
CURS ACADÈMIC:2021/2022

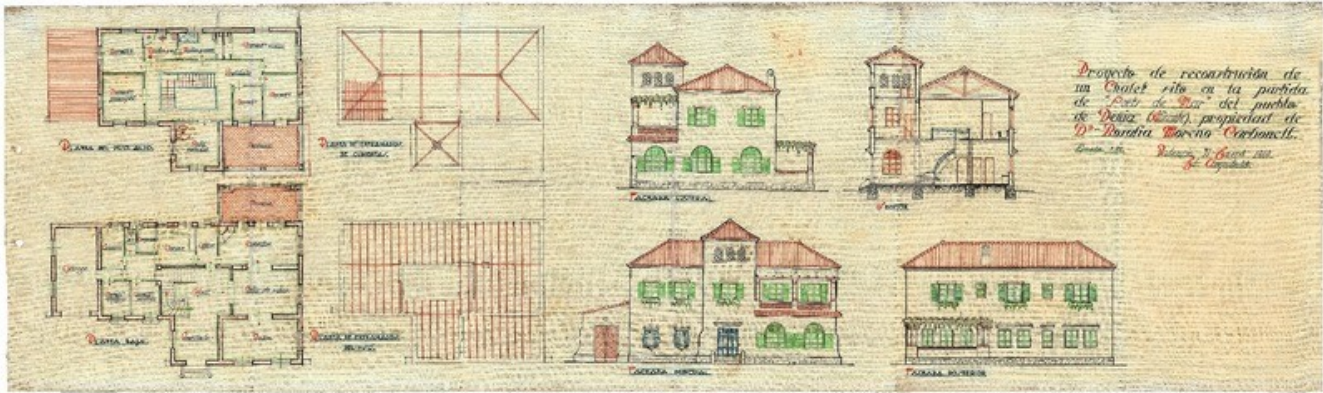


IES SORTS DE LA MAR
C/Híades, 10
Apartat de correus, núm. 665
03700 Dénia
 Telèfons: 966428235 / 639513305
 Web: <https://n9.cl/jcit>
 e-mail Centre: 03015932@gva.es

LES SORTS DE LA MAR: UN NOM DE SET SEGLES PER A MIL·LENNIS D'OCUPACIÓ AGRÍCOLA

L'IES les Sorts de la Mar de Dénia, pren el nom de l'antiga partida agrícola del terme municipal on està situat. Malgrat ser un topònim molt més antic, les Sorts de la Mar apareixen per primera volta en la documentació conservada al segle XVII: «un tros de terra a la partida de les Sorts de la Mar que afronta ab camí de Xabea...» *Cens Nominal*, 1698.





Tanmateix el topònim, molt probablement, remunta fins al moment de la formació de la vila de Dénia cap al 1308. L'ocupació cristiana de la medina Daniya el 1245 donà pas a l'abandó i despoblament de la ciutat i del seu terme agrícola immediat pels pobladors musulmans i a l'ocupació d'algunes cases, propietats i terres de conreu per part d'una molt minsa població cristiana.





IES SORTS DE LA MAR
C/Híades, 10
Apartat de correus, núm. 665
03700 Dénia
 Telèfons: 966428235 / 639513305
 Web: <https://n9.cl/jcit>
 e-mail Centre: 03015932@gva.es

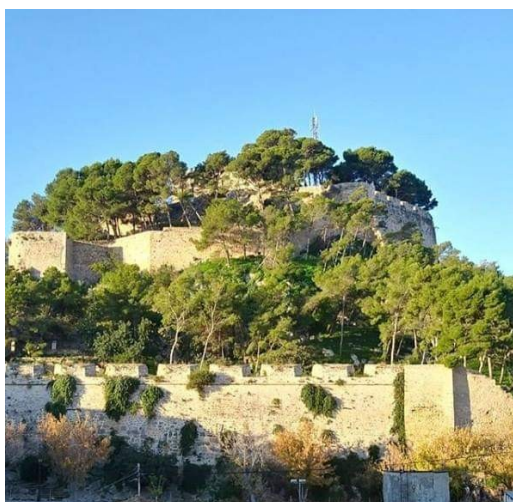


Fins a finals del s.XIV amb Jaume II no hi ha necessitat ni possibilitat de crear ex novo una vila cristiana a la zona, tot reunint, organitzant i relocalitzant dins de l'albacar del castell andalusí la població cristiana que vivia escampada per les ruïnes de la medina i per les foranes agrícoles. És en eixe context quan, per a potenciar la repoblació agrícola d'un terme gran, ric i abandonat, es degueren de escripturar les propietats agrícoles apropiades anàrquicament durant la conquesta i, sobretot, es degué de crear un nou repartiment organitzat de les terres de secà per als nous colons que vingueren a la crida de Jaume II a poblar la nova vila.



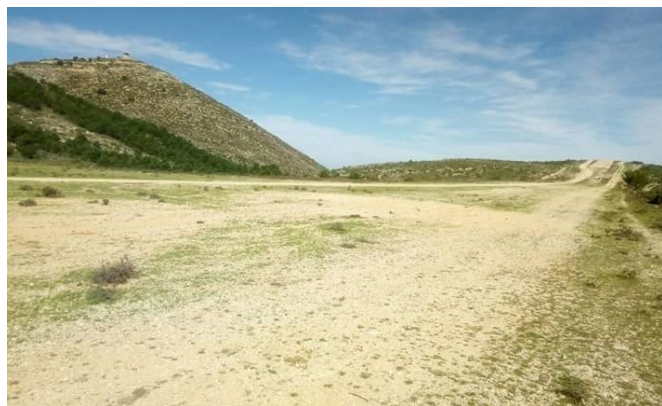


IES SORTS DE LA MAR
C/Híades, 10
Apartat de correus, núm. 665
03700 Dénia
 Telèfons: 966428235 / 639513305
 Web: <https://n9.cl/jcjt>
 e-mail Centre: 03015932@gva.es



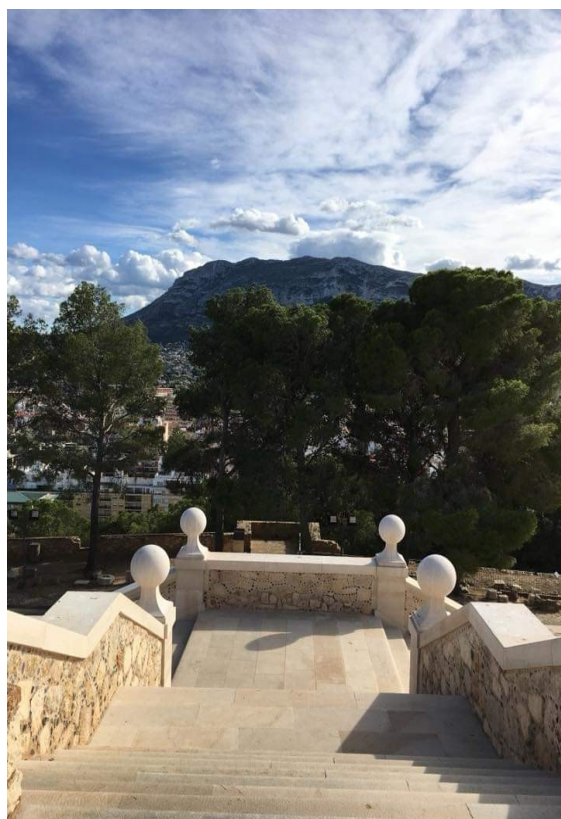
Així pren significat el nom de la partida: al terme de Dénia s'habilitarien diverses extensions de terreny de conreu que serien, amidades, fitades i dividides en lots, que serien repartides per sorteig entre els colons i les famílies que hi tingueren dret. Cada lot de terres seria dit «una sort» i la partida, «les Sorts». Este mètode de repartiment és molt antic i estés, des de l'Alt Urgell fins al País Valencià, i és molt habitual a les viles noves de la Safor i la Marina. Encara que no a tots els llocs s'ha fossilitzat «sort» en un topònim que haja sobreviscut i oficialitzat com és el nostre cas.





Per documentació només a Dénia se'n coneixen quatre àrees així: una Sort (sense més, sense cognom) probablement pegada a les muralles de la ciutat andalusina, seria la principal; una Sortanella (diminutiu) al camí de Beniatlà, on ara està l'hospital comarcal; una Sorts de la mar de l'Almadrava, vora la marina de l'Almadrava del marquès; i la nostra sort, l'única que ha conservat viu el nom en el cadastre modern de la ciutat: les Sorts de la Mar.





Fins fa poc, de fet fins a la construcció del nostre institut a la dècada passada, era una partida agrícola, amb alguns xalets d'urbanisme informal, i tarongers en producció. Al nord la partida fitava amb la mar, actualment, amb una part dins del port i l'altra a la Marineta Cassiana de la Mar, abans del 1898 i la construcció de l'escullera sud fitaria amb l'arenal o muntanyar, el cordó dunar que vorejava la mar. Al sud, la fita seria probablement el barranc de la Cova de l'aigua. A l'oest, fitava amb la partida del Fortí, antic raval andalusí de la medina, ara acabada d'urbanitzar. A l'est, fitava amb la partida de les Galeretes. La partida era travessada per diverses vies est-oest, de nord a sud eren: carretera moderna de les Rotes, camí dels Lladres o Alt de Dénia a Xàbia (el camí vell de Dénia a Xàbia) i camí de Merle-Calafat. Actualment, amb la urbanització de la zona, eixos camins han estat la base d'un entramat quasi-ortogonal de carrers est-oest i nord-sud. En obrir els carrers, batejats amb noms d'un catàleg de déus grecs, el nom de la partida i fins el seu record, corria perill de desaparició. És per això que l'IES Núm. 3, conscient de la funció social i cultural que té un centre educatiu, decidí preservar eixe llegat toponímic i històric denier i rebatejar-se, IES les Sorts de la Mar.



IES SORTS DE LA MAR
C/Híades, 10
Apartat de correus, núm. 665
03700 Dénia
 Telèfons: 966428235 / 639513305
 Web: <https://n9.cl/jcit>
 e-mail Centre: 03015932@gva.es



Dins de la planificació d'enjardinament i zonificació del pati, hauríem d'incloure una perspectiva cultural i històrica que, entre altres coses, permeta l'ús de l'enjardinat com una autèntica ferramenta didàctica i expositiva que permeta un ús multidisciplinar per al centre. Convertir la zona enjardinada del pati en un viatge per la història de la partida on s'assenta el centre, per a posar-lo en relació amb els

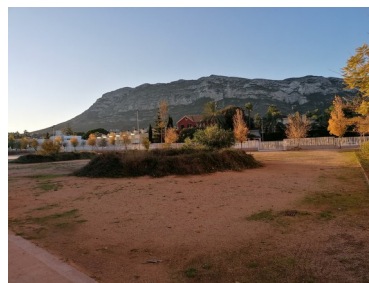


IES SORTS DE LA MAR
C/Híades, 10
Apartat de correus, núm. 665
03700 Dénia
 Telèfons: 966428235 / 639513305
 Web: <https://n9.cl/jcit>
 e-mail Centre: 03015932@gva.es

canvis ocorreguts en els dos mil anys de passat de la ciutat de Dénia i amb l'ecosistema paisatgístic mil·lenari del seu terme.



Per a això proposem de considerar l'enjardinat com un recurs expositiu on es planifiqui un recorregut que permeta un discurs cronològic i temàtic als paisatges històrics de la partida de les Sorts de la Mar. L'enjardinament «parlaria» per ell mateix, amb el suport de plafons explicatius, amb el del professorat (FPB de jardineria, Ciències Socials i Naturals, Tecnologia...), i obrint la possibilitat de, per exemple, fer-ne l'**explicació teatralitzada i participativa**. Les àrees de cultius (testimonials i il·lustratives) es podrien atendre per part de l'alumnat com una formació experiencial, enriquidora en tant que són majoritàriament molt urbanites.

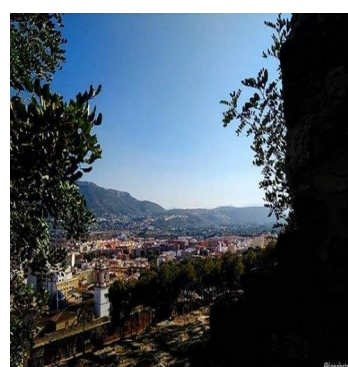
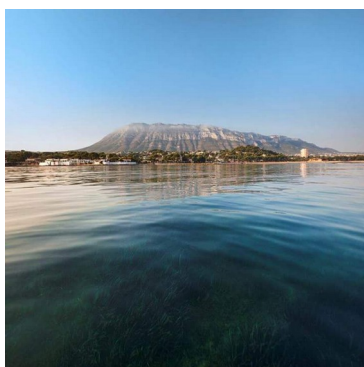


Explicació teatralitzada i participativa:





IES SORTS DE LA MAR
C/Híades, 10
Apartat de correus, núm. 665
03700 Dénia
 Telèfons: 966428235 / 639513305
 Web: <https://n9.cl/jcjt>
 e-mail Centre: 03015932@gva.es

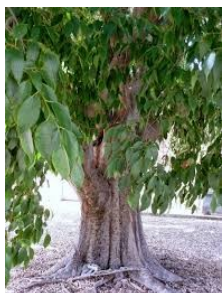


Zona 1.- Les Sorts de la Mar dels primers humans: amb espècies silvestres característiques del paisatge mediterrani de la Marina. Amb la possibilitat que s'obri de posar-lo en relació amb el que en resta protegit al parc natural del Montgó, connectat visualment i omnipresent a tot el pati. Espècies: carrasques, lledoners, mata (llentiscle), ullastre, coscoll, margalló, aladerns, camamil·la groga, espígol, frígola, romer, pebrella, espart, lliris de platja... Possibilitat de distribució expositiva en bosc mediterrani, garriga, màquia, estepa. Espècies duradores, molt adaptades i poc exigents. En créixer tenen poc manteniment.

CARRASQUES



LLEDONERS



MATA (LLENTISCLE)



ULLASTRE



COSCOLL



MARGALLÓ



ALADERNS



CAMAMIL·LA



ESPÍGOL



FRÍGOLA



ROMER



PEBRELLA



ESPART



LLIRIS DE PLATJA



GARRIGA



MÀQUIA



ESTEPA



Zona 2.- Les Sorts de la Mar i la transformació neolítica: Desforestació i antropització. Primeres terres de cultiu: cereals de secà, ordi o blat, llegums: guixes, faves, cigrons, lleties, fesols... Caldria buscar i triar espècies que permeten el conreu en el curs escolar. No cal una zona gran, amb un metre i mig quadrat, n'hi hauria prou per a fer dos o tres guaixos de cereal i un parell de mates de llegums. Les possibilitats didàctiques són immenses.

CEREALS DE SECÀ



ORDI O BLAT





GUIXES



FAVES



CIGRONS





CIGRONS

LLENTIES



FESOLS





IES SORTS DE LA MAR
C/Híades, 10
Apartat de correus, núm. 665
03700 Dénia
 Telèfons: 966428235 / 639513305
 Web: <https://n9.cl/jcjt>
 e-mail Centre: 03015932@gva.es

Zona 3.- Les Sorts de la Mar a l'Edat Antiga: Es completa la trilogia mediterrània pels fenicis i els romans: olivera i vinya. Completariem amb un canyar, rosers, magraners i palmeres datileres. Amb una de cada, n'hi hauria prou. Correlació amb la Diànim romana i les seues exportacions d'oli i de vi.

OLIVERA



VINYA/CEPS



CANYAR



ROSERS



PALMERES DATILERES



Zona 4.- Les Sorts de la Mar a Al-Andalus: Els andalusins com a introductors de nous cultius: melca, alficòs, llima i llima dolça, codonyer, ginjoler, bambú, canyamel, comí, safrà... Ben planificat, hi ha espècies arbòries, espècies duradores i de cultiu anual, sempre comptant que es pugen fer en el curs. Ús didàctic de la referència a la sènia del carrer del costat: A Dénia, reguen en sènia.

MELCA





IES SORTS DE LA MAR
C/Híades, 10
Apartat de correus, núm. 665
03700 Dénia
 Telèfons: 966428235 / 639513305
 Web: <https://n9.cl/jcjt>
 e-mail Centre: 03015932@gva.es

AFICÒS



LLIMA



CODONYER



GINJOLER



BAMBÚ





IES SORTS DE LA MAR
C/Híades, 10
Apartat de correus, núm. 665
03700 Dénia
 Telèfons: 966428235 / 639513305
 Web: <https://n9.cl/jcit>
 e-mail Centre: 03015932@gva.es

CANYAMEL



COMÍ



SAFRÀ





IES SORTS DE LA MAR
C/Híades, 10
Apartat de correus, núm. 665
03700 Dénia
 Telèfons: 966428235 / 639513305
 Web: <https://n9.cl/jcit>
 e-mail Centre: 03015932@gva.es

Zona 5.- Les Sorts de la Mar i la Dénia valenciana: Garrofers, ametlers, moreres (hi ha en el Departament de Ciències Naturals, es poden criar alguns cucs), cànem...

GARROFERS



AMETLERS



MORERES



CÀNEM



Zona 6.- Les Sorts de la Mar i Amèrica: Piteres, figueres de pala... Cultiu de carabasses, moniatos i melons (usades a Halloween o per a torrar en col·laboració amb l'AMPA).

PITERES



FIGUERES DE PALA



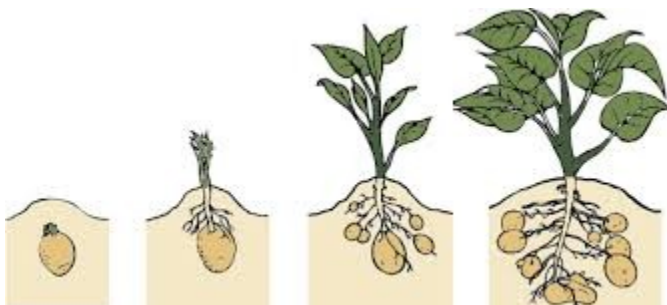
CARABASSER (CARABASSES)



MONIATOS



CREÏLLES



MONIATOS



MELONAR (MELONS)



Zona 7.- Les Sorts de la Mar: la pansa i el riurau: Un cep o dos de moscatell. L'àrea de «plantes del riurau»: plantes de flor i aroma com xameler, gesmler... D'ombra i humitat: falaguères, cales... L'FPB de Jardineria de bon segur que aportarà les seues idees. Plantegem la possibilitat de fer prou raïm per a fer una escaldada, encara que siga testimonial. Poder-ho posar en relació amb el Museu Etnològic de Dénia.

GESMLER



FALAGUERES



CAL·LES





IES SORTS DE LA MAR
C/Híades, 10
Apartat de correus, núm. 665
03700 Dénia
 Telèfons: 966428235 / 639513305
 Web: <https://n9.cl/jcit>
 e-mail Centre: 03015932@gva.es

Zona 8.- El s.XX... Tarongers. Enjardinat «de xalet»...

